

Kredītiestādes retroaktīva reorganizācijas pasākuma beznosacījumu atzīšana ir pretrunā Savienības tiesībām, ja tās rezultātā klients vairs nevar turpināt tiesvedību, kurā pēc būtības izskata prasību, kas celta pret “pagaidu banku”, kurai pirms tam bija nodots attiecīgais pasīva elements

2008. gadā fiziska persona VR noslēdza līgumu ar Portugālē reģistrētās bankas *Banco Espírito Santo* (turpmāk tekstā – “BES”) Spānijā esošo filiāli – *Banco Espírito Santo, Sucursal en España* (turpmāk tekstā – “Spānijas BES”), ar kuru tā iegādājās kādas Islandē reģistrētas kredītiestādes priekšrocību akcijas. Ņemot vērā to, ka BES bija nonākusi nopietnās finansiālās grūtībās, *Banco de Portugal* ar 2014. gada augustā pieņemtu lēmumu nolēma izveidot “pagaidu banku” ar nosaukumu *Novo Banco SA*, kurai tika nodoti BES aktīvi, pasīvi un citi ārpusbilances posteņu elementi. Tomēr daži pasīvu elementi netika nodoti *Novo Banco*. Pēc minētās nodošanas *Novo Banco SA, Sucursal en España* (turpmāk tekstā – “Spānijas *Novo Banco*”) turpināja uzturēt darījumu attiecības, kuras VR bija nodibinājusi ar Spānijas BES.

2015. gada 4. februārī VR pret Spānijas *Novo Banco* cēla prasību *Juzgado de Primera Instancia de Vitoria* (Vitorijas pirmās instances tiesa, Spānija), kurā viņa lūdza galvenokārt atzīt minēto līgumu par spēkā neesošu vai – pakārtoti – šo līgumu izbeigt. Spānijas *Novo Banco* izvirzīja iebildi par to, ka prasība pret to nevar tikt celta tāpēc, ka saskaņā ar 2014. gada augusta lēmumā noteikto šīs apgalvotās saistības ir pasīvs, kas tai nav ticis nodots.

Tā kā Vitorijas pirmās instances tiesa apmierināja VR prasību, Spānijas *Novo Banco* iesniedza apelācijas sūdzību *Audiencia Provincial de Álava* (Alavas provinces tiesa, Spānija). Tiesvedības gaitā tā iesniedza divus *Banco de Portugal* 2015. gada 29. decembrī pieņemtus lēmumus. Ar šiem lēmumiem tika izdarīti grozījumi 2014. gada augusta lēmumā, tostarp precizējot, ka “konkrēti kopš tā brīža šādi BES pasīvi nav nodoti *Novo Banco*: [...] jebkādas saistības, par ko ir uzsākta kāda no I pielikumā minētajām procedūrām”, kuru skaitā ir arī VR celtā prasība. Tajos arī bija paredzēts, ka, ciktāl aktīvi, pasīvi vai citi ārpusbilances posteņu elementi, kam būtu bijis jāpaliek BES īpašumā, faktiski tika nodoti *Novo Banco*, tie ar šo lēmumu no 2014. gada 3. augusta no *Novo Banco* tiek nodoti atpakaļ BES.

Tā kā Alavas provinces tiesa šo Spānijas *Novo Banco* apelācijas sūdzību noraidīja, šī pēdējā iesniedza pārsūdzību iesniedzējtiesā, proti, *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija). Spānijas *Novo Banco* uzskata, ka saskaņā ar Direktīvu 2001/24 par kredītiestāžu reorganizāciju un likvidāciju¹ 2015. gada 29. decembra lēmumi ir spēkā visās dalībvalstīs bez vajadzības tālab veikt jebkādas papildu formalitātes. *Tribunal Supremo*, uzskatīdama, ka šie lēmumi ar atpakaļejošu spēku groza 2014. gada augusta lēmumu, vērsās Tiesā, lai noskaidrotu, vai šādi saturiskie grozījumi ir jāatzīst norises gaitā esošās tiesvedībās.

Tiesas vērtējums

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/24/EK (2001. gada 4. aprīlis) par kredītiestāžu reorganizāciju un likvidāciju (OV 2001, L 125, 15. lpp.).

Tiesa konstatē, ka saskaņā ar Direktīvu 2001/24 **reorganizācijas pasākumi principā tiek piemēroti atbilstoši izcelsmes dalībvalsts tiesību aktos noteiktajam un ir spēkā visā Savienībā atbilstoši tam, kā noteikts šīs valsts tiesību aktos, nepakārtoti nekādām citām formalitātēm.** Tomēr kā izņēmums no šā principa direktīvas 32. pantā ir paredzēts, ka reorganizācijas pasākumu ietekmi uz norises gaitā esošām tiesvedībām saistībā ar mantu vai tiesībām, no kurām kredītiestāde ir atbrīvojusies, regulē vienīgi tās dalībvalsts tiesību akti, kurā noris attiecīgā tiesvedība.

Pirmām kārtām, Tiesa norāda, ka šā 32. panta piemērošanai ir vajadzīgs, lai tiktu **izpildīti trīs kumulatīvi nosacījumi, un ka *Tribunal Supremo* izskatāmās lietas gadījumā tie ir izpildīti.** Proti, pirmkārt, **tiem ir jābūt reorganizācijas pasākumiem** Direktīvas 2001/24 izpratnē; un šajā gadījumā tas tā ir, jo 2015. gada 29. decembra lēmumi ir vērsti uz to, lai saglabātu vai atjaunotu kredītiestādes finansiālo situāciju.

Otrkārt, ir **jābūt norises gaitā esošai tiesvedībai**, ar šo jēdzienu saprotot tikai **tiesvedības, kurās lieta tiek izskatīta pēc būtības.** Šajā gadījumā gan pamatlietā aplūkotā tiesvedība ir uzskatāma par tiesvedību, kurā lieta tiek izskatīta pēc būtības, gan 2015. gada 29. decembra lēmumi tika pieņemti tad, kad tiesvedība, ko VR bija sākusi 2015. gada 4. februārī, jau norisinājās.

Treškārt, **norises gaitā esošajai tiesvedībai ir jāattiecas uz “aktīviem vai tiesībām, kas kredītiestādei ir anulētas”.** Ievērojot Direktīvas 2001/24 32. panta valodu versijās rodamās atšķirības, Tiesa izvērtē šīs tiesību normas mērķi un konstatē, ka ar to ir gribēts noteikt, ka sekām, ko reorganizācijas pasākumi vai likvidācijas procesi rada uz norises gaitā esošu tiesvedību, ir piemērojami tās dalībvalsts tiesību akti, kurā šī tiesvedība notiek. Taču, ņemot vērā šo mērķi, nebūtu saskanīgi no šo nupat minēto tiesību aktu piemērošanas jomas izslēgt sekas, ko reorganizācijas pasākumi rada uz norises gaitā esošu tiesvedību apstākļos, kad šī tiesvedība attiecas uz iespējamām saistībām, kas šādu reorganizācijas pasākumu ceļā ir tikušas nodotas kādam citam subjektam. Tādējādi šis 32. pants ir jāpiemēro **attiecībā uz vienu vai vairākiem kredītiestādes bilances gan aktīvu, gan pasīvu posteņos ietilpstošiem elementiem, uz kuriem attiecas noteiktie reorganizācijas pasākumi; un tā tas ir *Tribunal Supremo* izskatāmajā lietā aplūkoto iespējamo saistību gadījumā.**

Otrām kārtām, runājot par apmēru, kādā reorganizācijas pasākumu sekām ir piemērojami tās dalībvalsts tiesību akti, kurā notiek tiesvedība, Tiesa norāda, ka **šīs dalībvalsts tiesību akti ir piemērojami attiecībā uz visām sekām, ko šie pasākumi var radīt uz šādu tiesvedību, neatkarīgi no tā, vai šīs sekas ir procesuālas vai materiāltiesiskas.**

Līdz ar to no Direktīvas 2001/24 izriet, ka **uz norises gaitā esošu tiesvedību, kurā lieta tiek izskatīta pēc būtības, attiecas tikai tās reorganizācijas pasākuma gan procesuālās, gan materiāltiesiskās sekas, kas ir noteiktas tās dalībvalsts tiesību aktos, kurā šī tiesvedība notiek.**

Tiesa arī norāda, ka, pirmkārt, **ja *Tribunal Supremo* notiekošajā tiesvedībā tiktu atzītas 2015. gada 29. decembra lēmumu sekas, tiktu pārkāpts vispārējais tiesiskās drošības princips,** jo šīs atzīšanas rezultātā tiktu apšaubīti tiesu nolēmumi, kas jau pieņemti par labu VR. Otrkārt, ja atzītu, ka reorganizācijas pasākumi – kurus izcelsmes dalībvalsts kompetentā iestāde ir noteikusi pēc tam, kad kādā dalībvalstī ir celta prasība, un kuru rezultātā **ar atpakaļejošu spēku tiek grozīts tiesiskais ietvars, kam ir nozīme šīs prasības pamatā esošā strīda izšķiršanā,** – var likt attiecīgo lietu izskatošajai tiesai šo prasību noraidīt, tā rezultātā **tiktu ierobežotas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību** Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. panta pirmās daļas izpratnē.

Tiesa secina, ka Direktīvai 2001/24, aplūkotai tiesiskās drošības principa un tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību gaismā, **ir pretrunā tas, ja norises gaitā esošā tiesvedībā, kurā lietu izskata pēc būtības, tiek bez kādiem citiem nosacījumiem atzītas sekas, ko rada tāds reorganizācijas pasākums kā 2015. gada 29. decembra lēmumi, ja šādas atzīšanas rezultātā kredītiestāde, kurai šie pasīvi bija nodoti ar pirmo reorganizācijas pasākumu, ar atpakaļejošu spēku zaudē statusu, kas būtu jāvis tai būt par atbildētāju šajā norises gaitā**

esošajā tiesvedībā, tādējādi liekot apšaubīt tiesas nolēmumus, kuri jau pieņemti par labu prasītājam un par kuriem ir attiecīgā tiesvedība.

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127